

ПРОБЛЕМА ДУХОВНОСТІ В ОПОВІДАННІ
ГРИГОРА ТЮТЮННИКА «СИН ПРИЇХАВ»

Психологічний реалізм Григора Тютюнника й віртуозне володіння функціональною потенцією художньої деталі /сформоване як чинниками автобіографічного характеру, так і сповіданням високих норм новелістичної майстерності М.Коцюбинського та В.Стефаніка/ надає невичерпні можливості для мікроаналізу кожної з його новел. Практично будь-яка з них - це довершений шедевр, який на досить невеликій текстовій площі акумулює потужний заряд ідейно-емоційної енергії, сфокусовуючи провідні морально-етичні постулати та громадянське кредо автора.

Мала проза Григора Тютюнника важко піддається традиційному проблемно-тематичному розмежуванню. Зміст, внутрішня проблематика творчості видатного митця значно шифує за умовне поняття "тема села", яке стало популярним у критиці 70-х років. Яких би зовнішніх, подієвих пластів не торкалося перо письменника, практично завжди його драматичний гуманізм проектується в площини морально-етичні, духовні.

Навколо проблем духовності, зрештою, найчастіше розгортається пружина своєрідного тютюнниківського типу конфлікту, чітко виявленого незалежно від його безпосередньої наявності в художній структурі твору: це здебільшого конфлікт етичний, духовний, філософський - між тим, що одухотворює людину, вивищує її, і тим, що людину обмежує, принижує або й зовсім нищить.

Саме з такої точки зору значуще звучать такі оповідання, як "Вуточка", "Оддавати Катрю", а особливо - "Син приїхав" де в конкретних сюжетних ситуаціях, у глибинних підтекстових пластах закодована переважна більшість провідних мотивів малої прози Г.Тютюнника.

Болюча соціально-історична проблема міграції сільського населення в новелі "Син приїхав" завдяки блискучій майстерності письменника змушує замислитись над важливістю моральних, духовних чинників, без яких навіть найвищий матеріальний добробут не забезпечить відчуття повноцінності життя.

Проводячи безпосередні паралелі з "Кайдашевою сім'єю" І.С.Нечуя-Левицького, з народним етносом, авторові вдалося проникнути у глибинні драматичні процеси духовного руйнування віками освячених народних традицій у родинних стосунках.

Пильний громадянський зір талановитого прозаїка знаходить і конкретизує соціально-економічні причини духовної деформації своїх героїв, але не обмежується тільки їх констатацією.

Невід'ємний компонент образно-емоційної палітри Г.Тютюнника - психологічний драматизм і трагічність - знаходять оригінальний вияв у сюжетно-композиційних ходах новели "Син приїхав". Драматизм посилюється тим, що герої не усвідомлюють свого становища. Не позбавляючи їх первісної духовності та моральної цілісності, письменник на всіх структурних рівнях твору підкреслює, що, позбавлені елементарних матеріальних статків, у гонитві за ними такі, як представники старшого і молодшого покоління Дзякунів /і навіть малий Борко!/ поступово і невблаганно втрачають у своєму естві людські риси, навіть не здогадуючись про це.

Зумовлений конкретними соціально-економічними чинниками прагматизм, що деформує духовні потенції і потреби особистості, майстерно втілюється у надзвичайно функціональну систему художніх деталей різних категорій з глибоким асоціативним підтекстом. .

"Живописцем правди" назвав Григора Тютюнника його земляк Б.Олійник. Новела "Син приїхав" - це та "правда від Григора", що й сьогодні не втратила своєї актуальності, спонукаючи до подолання нових вершин духовності.